

5148
DE MISSA PONTI-
FICIA, DISPVTAT-
TIO ALTERA.

Dei gratia & Spiritu adiuuante.

PRAESIDE RE-
VERENDO ET CLARISSIMO
VIRO, D. IACOBO HEERBRANDO, SACRO-
*sanctæ Theologiæ Doctore & Professore in inçlyta Academia
Tubingensi, celeberrimo, Præceptore suo omni obseruantia co-
lendo, M. BALTHASAR VOGTIVS Ulmen-
sis, 8. Idus Maij, hora sexta, in Aula noua, pro
viribus ad sequentes propositiones exer-
citiij causa respondere co-
nabitur.*

TUBINGÆ,
M. D. LXXIII.

1827
TMD 172

UBM
abgegeben

DE MISSA PONTIFICIA DISPUTATIO

ALTERA.

Missæ Patroni, eam à Christo institutam, ab Apostolis acceptam & traditam, summo studio à primitiua Ecclesia obseruatam, hincq; omnibus temporibus per successi-
onem propagatam asserunt.

2. Hanc Sacrificium esse propiciatorium pro vis-
uis, & defunctis pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, &
alijs necessitatibus offerri debere pronunciant.

3. Hæc encomia vanissima esse, hac Disputatione
demonstrabimus.

4. Nihil enim tale in verbis Institutionis cœnæ
Dominicæ, à quibus recedere est piaculum Christianis,
liquidem Testamentum Christi, haberi, euidenter
præcedenti Disputatione à nobis est ostensum.

5. Et pontificij ipsi testantur, quibus Authoribus
singula accepta sunt ferenda, tametsi in hoc quoq; sæpe
dissentiant.

6. Petrum Apostolum omnium simplicissimè, &
nude Cœnam Dominicam celebrasse, ad eamq; sola or-
atione Dominica usum, Platina testatur in vita Sixti.
Quod ipsum Greg. Magnus Pōtifex eius nominis pri-
mus, alijs tribuit Apostolis omnibus: Mos inquit fuit
Apostolorum vt ad ipsam solummodo Orationem do-
minicam oblationis hestiam consecrarent.

Greg. Mag. Register
lib. 7. cap. 63.

7. Confiteor, Pontianus eius nominis, I. instituit

A 2 circa

circa annum Domini 230. Naucerus Generat. 8. Platina vero, Damaso Papæ adscribit.

8. Introitum, Celestinus circa annum Domini 428. ordinavit, ut Psalmi Davidis ante Sacrificium canerentur, quod ante fieri non consueverat, Bergomates & Platina testantur.

9. Gloria patri, Damasus. Kyrie Eleyson Syluester. Hoc ipsum ut novies repeteretur Gregorius Mag. Plat. teste. Gloria in excelsis Telespharus. Collectam Gelasius ordinavit.

10. Lectionem Epistolarum, & Euangeliorum Author fasciculi temporum Telespharo Papæ, Platina Hieronymo adscribit, qui tamē & ipse in Ecclesijs usitatam eam fuisse testatur.

11. Graduale, Tractum, & Halleluia Gelasio tribuunt.

12. Sic Canon, sine quo Missam celebrari posse negat, nec à Christo est ordinatus, nec ab Apostolis Ecclesiæ traditus, sed à varijs Authoribus C E N T O consarcinatus, quemadmodum & præcedentia.

Bergomat. lib. 8.

13. Alexander enim eius nominis primus, Pontif. Rom. circa annum Domini 110. ob memoriã passionis Christi, verba hæc: Qui pridie, &c. addidisse scribitur.

Nauc. generat. 13.
Rationale diuino-
rum lib. 4.

14. Syricius anno Domini 385. verba hæc: Communiantes, & memoriam venerantes, addidit, quod olim Canonis initium fuisse scribitur.

15. Leo I. circa annum Domini 442. constituit, ut intra actionem Mysterij diceretur: Hanc igitur oblationem, &c. Item: Sanctum sacrificium, immaculatam hostiam.

16. Author.

16. Author fasciculi temporum testatur, Gelasium I. qui sedi Romanæ præfuit, anno Domini 490 Canonẽ composuisse, cui Volat. tribuit Gradualia & Collectas. Sicut etiam Innocentius 3. testatur: Gelasius, inquit, creditur canonem principaliter ordinasse. Sed vt dicit Gregorius in Registro, quidam nomine Scholasticus composuit precem illam, quæ super Eucharistiam secretò dicitur.

Certitudo de Authore Canonis. De Sacramenti Altaris mysterijs lib. 3. cap. 10.

Greg. loco, quo supra proposuit. 6.

17. Sed tamen idem Gregorius circa annum Domini 590. Canoni addidit: Diesq; nostros in pace, &c. vsq; ad: Quam oblationem. Bergomate lib. 10. teste.

18. Gregorius verò eius nominis 3. adiecit in Canone: Quorum solennitas hodie.

Nauch. generatione 20.

19. His addit Clichtoueus: Et alij summi Pontifices diuerso tempore alias sacri canonis particulas adiecisse prius compactis traduntur instituisse ceremonias in ipso Missæ Canone à Sacerdote sacra faciente obseruandas.

Clichtoueus Paris.

20. Atq; ita varijs Authoribus, diuerso tempore, successiuè ante & post Gregorium Magnum, Canon Missæ est fabricatus.

21. Quomodo igitur Missa Pontificia à Christo, & Apostolis, vel instituta, vel tradita est; & hinc omnibus temporibus in primitiua Ecclesia hoc modo, vt iam hodie in Ecclesia Pontificia, & hæctenus aliquot seculis est celebrata; cum canone, qui principale & totum est, & sine quo ea, opinione Papistarum, peragi & celebrari non potest, destituti essent?

22. In hoc Canone negant Pontificij quicquam esse errorum; & Anathemate suo feriunt, si quis dixerit,

Concil. Trid. sess. 22. Canon. 6.

A 3 Canos

Canonem Missæ errores continere, ideoq; abrogandum esse.

Ibid. Cap. 2. 23. Ibidem etiam additur, Sacrificium Missæ verè esse propiciatorium. Huius quippe oblatione placatus Dominus, gratiam & donum pœnitentiæ concedens, crimina, & peccata etiam ingentia dimittit.

Ibid. Can. 3. 24. Et si quis dixerit, non pro viuis, & defunctis, pro peccatis, pœnis, satisfactionibus, & alijs necessitatibus offerri debere, Anathema sit.

25. Sed vt iam de reliquis Canonis erroribus taceamus, de quibus aliàs, de hoc iam præmissis agemus præcipuè.

26. Et constanter affirmamus, Missam hanc Pontificiam, hoc sine celebratam, vt in Cõcilij Trid. Decretis habetur, & hætenus in Papatu fuit longo tempore obseruatum, horribilem esse Cœnæ Dominicæ à Christo institutæ prophanationem, cultum impium, & Idolatriæ plenum, ac blasphemiam in sanguinem, vniscamq; Christi oblationem in cruce peractam, summam.

27. Non enim licet nec Pontificibus, nec ipsi etiam Ecclesiæ, cultus instituere ac comminisci propria auctoritate (sicut etiam non facit vera Dei Ecclesia) quod sibi audacter pro sua libidine sumunt Pontificij, dum ex communi totius Ecclesiæ cœna, priuatum confingunt Sacrificium verè propiciatorium.

28. Cœna Domini Sacramentum est, in quo
Deus

Deus nobis corpus & sanguinem Christi exhibet:
Non Sacrificium, quo nos Deo offeramus corpus &
sanguinem Christi pro peccatis viuorum & defuncto-
rum.

29. Nec Christus in Coena Deo patri incruento
modo, quod nos imitemur: sed in ara crucis seipsum
obtulit victimam pro generis humani redemptione.

30. Hac vnica Oblatione consummauit in æters
num eos qui sanctificantur.

31. Nec hoc vult repeti, aut iugiter offerri in Missa
instar iugis illius Sacrificij, quod typus Christi fuit, quo
adueniente corpore, vmbra euanuit.

32. Nam si repetatur, argumentum hoc esset, Chris-
ti Sacrificium, non fuisse sufficientem & perfectam
peccatorum expiationem, Argumento Leuiticorum
sacrificiorum.

Heb. 10.

33. Iam verò SEMEL per proprium sanguinē in-
troiuit in sancta, AETERN A redemptione inuenta,
Et VNICA oblatione consummauit in æternum
sanctificandos.

Heb. 9.

34. Hoc autem negant Pontificij, qui asserunt
Christum se obtulisse semel tantum pro Originali pec-
cato. In Missa verò offerri quotidie pro peccatis Ac-
tualibus.

Verba.

Thomas Aquinas de
venerabili sacramen-
to altaris cap. 1.

35. Verba Thomæ sunt: Secunda causa institutio-
nis sacramenti, est Sacrificium Altaris, contra quandam
quotidianam delictorum nostrorum rapinam: vt sicut
corpus Domini semel oblatum est in cruce, pro debito
originali, sic offeratur iugiter pro nostris quotidianis
delictis in Altari. Et habeat in hoc Ecclesia munus ad
placandum sibi Deum super omnia legis sacrificia
preciosum, & acceptum.

36. Quasi verò Christus pro originali tantum pec-
cato, & non etiam pro Actualibus satisfecisset, cum
sanguis filij Dei emundet nos ab OMNI PECCATO.

Hebr. 9.

37. Et sine sanguinis effusione non fit peccatorum
remissio. In Missa autem non effunditur. Est enim, vt ipsi
affirmant, Incruentum sacrificium.

38. Ideoque verè pronunciamus, blasphemiam esse
horrendam sanguinis Christi, quòd peccatorum expia-
tionem suo, & à se confecto operi Missæ adscribunt.

Hebr. 6.

39. Adeoque rursus sibi metipsis crucifigere filium
Dei, & ostentui habere: sicut etiam in sua Missa in tres
partes discerpunt.

40. Quod si maxime, facere, hoc quoque loco sacrifi-
ficare significaret (cuius tamen contrarium in præce-
denti Disputatione probatum est) & sic Christus corpus
& sanguinem suum in Cœna, vel Missa offerre iussis-
set: tamè non hinc sequeretur, Missam sacrificium esse
verè propitiatorium pro peccatis viuorum & mortuorum.

41. Quia Christus id non in peccatorum expiatio-
nem, sed sui commemorationem fieri voluit, quod A-
postolus interpretatur: Mortem Domini annunciabi-
tis donec veniat.

42. Sacrilega igitur est Testamenti Christi viola-
tio,

tio, Missæ illud Sacrificium vere propiciatorium, quod pro viuis & defunctis offerunt.

43. Pugnat etiam cum ratione, & modo Sacerdotij Christi, qui scribitur esse Sacerdos æternus, secundum ordinem Melchisedech, perpetuum habens Sacerdotium, quod per successionem ad alios non transit. Vnde ad plenum saluos facere potest, qui per ipsum adeunt Deum, semper uiuens ad hoc vt interpellet pro eis.

44 Ideoq; vicarijs minime indiget, qui idem substantia Sacrificium offerant.

45 Nec possunt expiare Sacrificuli aliorum peccata, cum Sacerdotem, qui expiare aliorum peccata velit, ipsum peccatis carere oporteat, ne prius pro proprijs offerre necesse sit, quemadmodum Leuitici fecerunt. Leuit. 16.
Hebr. 5.

46. Nec possunt Missifices sistere filium Dei, patri: cum per Spiritum sanctum æternum seipsum obtulerit immaculatum Deo, semel oblatus à seipso, per quam voluntatem sanctificati sumus per oblationem corporis Iesu Christi SEMEL peractam. Heb. 9.
Ibid. 10.

47. Sicut igitur semel mortuus est pro peccatis nostris iam non moritur amplius: ita semel oblatus est, iam non offertur amplius. Rom. 6.

47. Sed nec opus est. Vbi enim peccatorum est remissio, non est amplius pro peccatis oblatio, Christus plenariam peperit peccatorum omnium remissionem, vnico suo sacrificio. Ideo repetitione eius non est opus. Hebr. 10.

49. Porro nugantur Pontificij in Missa fieri applicationem meritorum, & beneficiorum Christi passioe

B ne

ne, & sacrificio in cruce peracto partorum. Et sic canalem esse, vel quasi, quo ea ad alios deriuentur.

50. Sciendum est autem, publicè omnibus Christi merita offerri, & applicari ministerio verbi Dei, & Sacramentorum.

51. Singulos deinde priuatim apprehendere sibiq; applicare sola fide in Christum, & sumptione propria: Iustus fide sua viuit, non aliena.

52. Sicut nemo pro alio baptisatur, nemo pro alio edit. Hoc enim affirmare absurdum est, & ridiculum. Spectatores non satiantur, nec potantur, Cum alius edit, & bibit. Sic nemo pro alio coenam Domini potest accipere, sed vnusquisq; pro se.

53. Pugnat etiam Missaticum hoc sacrificium, & Canonis scopus cum totius sacrae scripturae scopo, & Aa. 10. fidei Analogia, qui est quod sola in Christum vnicum propiciatorem fide, remissionem peccatorum iusticiam, salutem, & vitam aeternam consequamur, absq; vllis alijs sacrificijs, solo Christi sacrificio, qui vnica sua oblatione haec omnia nobis peperit.

54. Multo verò absurdus est, magisq; impium, Heb. 10. quod hoc suū Missae sacrificium etiam ad mortuos vsq; extendunt, quibus illud se applicare iactitant.

55. Cum Christus non mortuis, sed viuis Coenam suam instituerit quos iubet manducare, & bibere, ac mortem suam annunciare,

56. Horum nihil mortuos facere posse manifestum est omnibus: Non mortui laudabunt te Domine, neq; omnes qui descēdunt in infernum. Item in morte non est qui memor sit tui, in inferno autem quis confitebitur tibi?

57. Nec

de Missa Pontificia.

9

57. Nec sunt nisi duo (vt ita loquamur) loca in Luc. 16. altero seculo, cœlum & infernus, vita & Mors, salus & damnatio.

58. Sicut etiam duo tantum genera hominum in Ioh. 8. hac vita, scriptura facit. Vel enim veram habent fidem in Christum & saluantur, vel hac carent, & damnantur.

59. Hoc ipsum & Augustinus affirmat dicens. August. de peccatorum meritis & remiss. lib. 1. cap. 27. Nec est ullus ulli medius locus, vt possit esse nisi cum Diabolo, qui non est cum Christo.

60. Sed Purgatorij fabulæ, Disputatione propria sunt detectæ, & refutatæ.

61. Quod si in vera fide hinc emigrent, beati sunt mortui, & perpetua fœlicitate fruuntur cum Christo viuentes. Ideoq; Missæ sacrificio non indigent.

62. Si verò vera & Saluifica fide carentes hinc discedant, Sacrificium hoc nihil illis proderit post mortem, cuius in hac vita participes non sunt facti.

63. Tametsi Augustinus nusquam minus sibi quàm hac in materia sibi constet. Alicubi enim hoc sacrificio si pro eis offeratur releuari ait. Alibi dubitat de purgatorio.

64. Verum cum sine Scripturæ Sacræ autoritate Hiero. super Matt. Cap. 23. pronunciet: eadem facilitate, qua dicitur, repudiatur.

65. Quod vero Patres, Chrysostr. in sua Liturgia, & alij, offerre se dicunt pro Patriarchis, Prophetis, Apostolis Martyribus, &c. manifestum est, gratiarum actionem fuisse, Deo in Cœnæ celebratione factam pro beneficijs in Ecclesiam collatis, &c. quod in precedente Disputatione probatum est.

66. Sed iam & superioribus seculis homines im-

B 2 periti,

periti, non intellecta Phrasi Patrum Missam ad omnia applicarunt, facientes illam pro fœlici negociatione, ac successu in rebus temporalibus.

67. Ad hoc autem Cœna Domini non est instituta, sed ad confirmandam fidem in tentationibus de peccatis, & similibus.

68. Hinc autem aiunt Missam hanc habere efficaciam, Quia idem sit substantia cum Christi sacrificio, quod in cruce peregit.

69. Sed certum est, Christum non duas res diuersas egisse aut instituisse in cœna, quam cum discipulis habuit vltimam, videlicet vt Pontificij fingunt, communionem, & sacrificij oblationem. Quæ sunt diuersissimæ actiones.

70. Nec enim persona est eadem offerens vtrunq;. Christus Agnus ille Dei est, qui tollit peccatum mundi, & se obtulit sacrificium, & victimam non in Cœna, nec cruento, nec incruento modo, sed in Ara crucis.

71. Missifex sacrificulus, homo, homo est peccator, qui expiare non potest nec sua, nec aliorum peccata.

72. Sacrificium Christi vnicum, sufficiens est ad exhaurienda peccata totius mundi: Ideo nihil relictum est fictitio Missæ sacrificio.

73. Christus nec ipse se in Cœna obtulit, Nec eam hoc consilio vt esset sacrificium, quod offerretur instituit: sed communionem sui corporis & sanguinis in sui commemorationem.

74. Christi sacrificium cruentum fuit. Iam Missæ sacrificium dicitur incruentum.

75. Ideoq; minime propiciatorium. Quia sine sanguinis effusione peccatorum non fit remissio.

76. Quod

76. Quod si dicunt ideo Missam Sacrificium esse vere propiciatorium, quod in ea habeant corpus & sanguinem Christi.

77. Minime concedendum est, quod ubicunque sit corpus & sanguis Christi, ibi sacrificari, aut esse sacrificium.

78. Alias Christus ubique se obtulisset locorum, in quibus est versatus dum in terris ageret, ubicunque ambulavit, sedit, stetit, iacuit, &c.

79. Et si ideo Missa sit sacrificium, quia ibi corpus & sanguis Christi habeantur: cur non etiam, & quidem multo magis in quavis Cœnæ Dominicæ administratione, in qua certum est præsentia esse corpus & sanguinem Christi secundum ipsius institutionem.

80. Sed nec in Missæ suæ sacrificio Pontificij Corpus & Sanguinem Christi habent, verum tantum panem & vinum.

81. Quia voluntas & intentio instituentis faciunt sacramentum, non intentio consecrantis. Compend. Theolo. veritatis lib. 6.

82. Sicut Turcarum circumcisio hodie Sacramentum non est.

83. Quemadmodum nec cum Suffraganei baptisant campanas, baptismus est.

84. Non autem hoc fine Christus Cœnam suam instituit ut sit sacrificium propiciatorium pro peccatis vivorum & mortuorum.

85. Sed vult cum pane & vino corpus & sanguinem suum dispensari, ac mortem suam in Cœna publice annunciari.

86. Nec vult ut vnus edat, aut offerat Deo pro alijs omnibus: sed inquit Accipite, manducate, bibite ex hoc

B. 3. omnes

OMNES Hoc facite in mei commemorationem.

87. Cum igitur in Missa Pontificia non seruetur institutio Christi, certum est in ea non haberi Sacramentum corporis & sanguinis Christi.

88. Nam quod August. dicit, Accedat verbum ad Elementum & fit Sacramentum, rite, & secundum voluntatem ac institutionem diuinam, id fiat necesse est, quæ hic non seruetur,

89. Insuper hæc eadem, quæ suæ Missæ sacrificio, in quo fingunt se habere Corpus & sanguinem Christi sub speciebus vel accidentibus tantum, panis & vini, tribuunt: vulgari, & nondum consecrato pani, & vino adscribunt.

90. Hæc enim sunt verba Canonis Minoris, quem ante consecrationem recitant, quæ sequuntur.

91. Suscipe sancte pater omnipotens æterne Deus hanc immaculatam hostiam, quam ego indignus famulus tuus offero tibi Deo meo viuo, & pro innumerabilibus peccatis, & offensionibus, & negligentijs meis, & pro omnibus circumstantibus: sed & pro omnibus fidelibus Christianis viuis & defunctis, vt mihi & illis proficiat ad salutem in vitam æternam Amen.

92. Hæc non solum stulticia est, & inscitia, sed etiam impietas ac ἀπολατρεία: creature panis vulgaris tribuere quod est solius Christi Mediatoris, placantis suo sacrificio iram patris, & peccata expiantis. Eundem plane ad modum in principio Canonis Maioris, vocant panem & vinum nondum consecrata, Sancta & illibata sacrificia, Quæ (inquiunt) offerimus tibi pro Ecclesia tua sancta catholica. Item addunt statim, Memento
Domini

Domine omnium circumstantium, quorum tibi fides cognita est, & nota deuotio: Pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt (stulticia) hoc sacrificium laudis pro se, suisque omnibus, pro redemptione animarum suarum, pro spe salutis, & incolumitatis.

95. Hæc omnia ante consecrationem ad panem & vinum pertinent, ad quas horrendas blasphemias piæ mentes exhorrescant, quod ex pane non consecrato Idolum fabricentur, quod Sacrificulus adorat, Deoque pro tota Ecclesia, pro redemptione animarum & spe salutis offert.

96. Hæc solius Christi, eius sanguinis, quo redempti sumus, & vincæ ipsius oblationis semel in cruce peractæ, sunt propria.

97. Postea mutata vera ratione Cœnæ Dominicæ, priuatum Pontificij sacrificuli instituunt conuiuium, Missas priuatas in templorum angulis celebrant absque communicantibus, soli omnia edentes & bibentes.

98. Pugnant hæc Missæ priuata cum Christi institutione & Actione, qui discipulis ore & manu porrigens dedit, & dixit, Accipite, edite, bibite.

100. Pugnant etiam cum Canone ipso Romanæ Ecclesiæ, quod hic non solum recitet verba institutionis (licet mutila) Accipite, comedite, bibite ex hoc OMNES: sed etiam mentionem faciat COMMUNICANTIVM. Communicantes & memoriam venerantes, 1. Cor. 12.

102. Ipsi verò sacrificuli Missifices in priuatis & angularibus suis illis Missis nemini quicquam dant aut communicant, sed soli comedunt & bibunt alijs ociosis spectatoribus exclusis, pro quibus se edere & bibere aiunt, Quod os sacerdotis, sit os omnium.

Pugnant:

101. Pugnant & cum Ecclesiæ primitiæ praxi, usu & consuetudine diurna à temporibus Apostolorum, qua omnes qui erant congregati in cœtu Ecclesiæ communicabant.

In iure Canon. de
consecrat.

102. Peracta consecratione omnes communicent, qui noluerint Ecclesiæ carere liminibus. Sic enim & Apostoli statuerunt, & sancta Romana tenet Ecclesia.

104. Certum est igitur impium esse Missas priuatas facere, cum Christus publicam & omnibus, communem actionem esse voluerit.

105. Nec est instituendus cultus humana authoritate sine verbo et mandato Dei & contra Christi ordinationem, qui discipulis suis distribuit, & hoc facere iussit quod prior ipse fecit.

106. Impium etiam est, & abusus nominis Dei, quem Deus impunitum non relinquit, transferre Cœnam Corporis & Sanguinis Christi in alium usum, quàm ab ipso institutum, videlicet venales Missas ad fœlicem mercatum, venationem & omnia alia vel bona comparanda, vel mala propulsanda commune remedium.

107. Hinc nundinationes illæ Missarum venalium pro omnibus necessitatibus (vt praxis testatur, & concil. Trid. approbat) qui quæstus longe fuit maximus.

108. Non minus peccant cum panem à se magicè anhelitu consecratum, spectatoribus adorandum proponunt.

109. Similiter dum pompa perfricat tanquam in Theatro ad protectionem maniorum, frugum, &c. circumgestant.

110. Item dum reponunt, & includunt Sacramentaria

tariæ ædiculæ, seu hierothecæ tanquam Deum tutela-
rem.

111. Quæ omnia & singula cum prima Cœnæ Do-
minicæ institutione à Christo facta pugnant.

112. Non enim Cœnam suam instituit Saluator, vt
in ea adoretur. Sed corpus & sanguinem suum edens
dum & bibendum porrexit dicens, Accipite. Sed quid
faciant (adorent? circungestent? includant? Nihil hor-
rum, sed edite, bibite.

113. Nec vbiq; est, se vult adorari. Est enim &
habitat in quouis credente. Est & in ijs qui corpus ipsi-
us in Cœna manducant & sanguinem bibunt. Nec ta-
men procidis ante Christianū, aut in eo Christum præ-
sentem adoras.

114. Etsi igitur Christus, sicut Deus pater vbiq; sit
adorandus: tamē non omne id in quo est Deus, & Chri-
stus, adorandum erit.

115. Pugnat iuclusio non solum cum Christi insti-
tutione, qui vult manducari, sed etiam cum primitiua
Ecclesia & antiquitate.

118. Clemens I. Epistola ad Iacobum. Certe tanta
in altario holocausta offerantur, quanta populo suffi-
cere debeant. Quod si remanserit, in crastinum non
referuentur, sed cum timore & tremore Clericorum
diligentia consumantur.

117. Cyrillus, vel vt aliij sentiunt Origenes in Leuit.
cap. 7. Nam & Dominus panem, quem discipulis da-
bat, dicebat eis, Accipite & manducate, &c. Non di-
stulit, **NEC SERVARI IVSSIT IN CRASTI-
NUM.** Hoc fortasse mysterij continetur etiam in eo,
quod panem non iubet portari in via, vt semper recens

C tes

De consecrat. di.
finct. 2, cap. tribus.

tes, quos intra te geris verbi Dei panes, proferas.

118. Sic de agno Paschali diserte cauit, ne quid in crastinum reseruetur.

Deut. 4. 12.
Matth. 15. 7

119. Vult autem Dominus eo tantum colí à nobis modo, quem verbo suo præscripsit.

120. Ideoç ἀρολατρεία hæc sunt, & horrēdus Cœnæ Dominicæ abusus, atq; prophanatio.

121. Nec hoc reprehensione caret, quod Canon, & in eo verba institutionis, quæ fundamentū sunt Cœnæ Dominicæ, peregrina lingua, & submissa voce, atq; murmure quodam, vt exaudiri, & intelligi nequeant à circumstantibus spectatoribus, recitantur.

122. Christus enim Cœnam suam cum institueret eamq; administraret, cū discipulis suis clara voce, & lingua ipsis nota, vt ipsum exaudirent, & intelligerent, locutus est. Et iussit vt hoc facerent in sui commemorationem, hoc est, Apostolo interprete, mortē suam in ea annunciarent.

123. Cum autem mortem suam vult annunciari, clara id voce fieri præcipit, & lingua vulgo nota, aliàs à muto nihil admodum differt.

124. Hinc imp. Iustinianus, iubemus vt omnes Episcopi pariter & præbyteri non tacito modo, sed clara voce, quæ à fideli populo exaudiatur sacram oblationem, & preces in sancto baptisinate adhibitas celebrēt. Et causas veras bonas & vere Theologicas ex sacris scripturis depromptas recitat.

125. Enimuero inquiring, si solum modo benedicas Spiritu, quomodo is qui priuati locum implet, dicet ad gratiarum actionem tuam Deo, ipsum Amen, quando quidem quid dicas, non videt? Tu quidem pulchre gratias.

tias agis, alter autem non ædificatur.

126. Postea concludit. His igitur de causis conuenit, vt inter cœteras preces, & ea quæ in sancta oblatione dicuntur, clara voce à religiosissimis Episcopis, & presbyteris Domino nostro Iesu Christo Deo nostro, cum patre, & Spiritu S. proferantur. Scituris Religiosissimis sacerdotibus, quod si quid horum neglexerint, & in horrendo iudicio magni Dei, & seruatoris nostri Iesu Christi, de his rationem reddent, Neq; nos hæc cognoscentes conquiescemus, relinquemus ve inulta.

Huiniūm. Nolite tangere Christos meos.

127. Musitatio ista & consecratio Pōtificia in Missa magicum quid præ se fert. Sicut etiam Gabriel affirmat, confectionem corporis Christi in Sacramento fieri occulta aliqua virtute, non insistente ei à quo fit, sed assistente. Secundum quem modum Malefici & incantatrices quosdam effectus producere dicuntur, & extrahere lac vaccarum de sedibus, vel manubrīs securum: quod non fit naturali virtute maleficum, neq; eorum merito, sed virtute occulta, siue mala, siue bona assistente.

Gabr. super Can. Missæ lect. 4.

128. Apostolus, vt recte Imp. Sanctus in Ecclesia vult omnia fieri ad ædificationem. Si quis autem submissa voce, vel lingua vulgo ignota loquatur, nemo inde ædificatur.

129. Ideo addit, in Ecclesia volo quinque verba mente mea loqui, vt & alios instituam, potius quàm decem millia verborum lingua.

130. Quinque hæc verba, non sunt HOC EST ENIM CORPUS MEVM, magica vi prolata, quibus transubstantiari panis elementum in corpus Christi imaginantur. Sed hoc vult Apostolus, satius esse, plus

C 2 que

que ad Ecclesiæ ædificationem facere, si pauca quædam concione sua explicet sermone qui à vulgo intelligatur, quid velit: quàm si multa verba, lingua peregrina, sibi soli nota, faciat, cum ab Ecclesia non intelligatur.

Gabriel Biel in exposit. Canon lect. 15.

Es ist angangen.

131. Causam verò cur non palam verba consecrationis, & Canon sint recitanda, sed submissa voce & musitatione, Gabriel exponit. Fertur inquit, quod cum antiquitus publicè, & alta voce Canon diceretur, omnes penè per vsum illum sciebant, & in plateis, & vicis illum decantabant. Vnde cum quidam pastores in agro, pane super lapidem posito Canonem dicerent, ad prolationem verborum illorum, panis conuersus est in carnem. Ipsi autem igne de cœlo, acerrimo diuino iudicio sunt percussi. Propter quod sancti patres statuerunt, vt de cætero Canon diceretur sub silentio.

132. Sed pluris faciendum est nobis Spiritus sancti oraculum quod pñssimus Imper. in Authent. allegata recenset, quam Gabrielis, etiamsi Archangelus esset, & non doctor Scholasticus, fabula.

De officio iudicis ordinarii.

133. Vulgo nota lingua sacra facienda, etiam Pontifices Romani senserunt. Sic enim decretum Innocentiij 3. habet.

134. Quoniam in plerisque partibus infra eandem ciuitatē atq; diocœsim permixti sunt populi diuersarum linguarum, habentes sub vna fide varios ritus, & mores: districte præcipimus, vt Pōrifices huiusmodi ciuitatum, seu diocœsium prouideant viros idoneos, qui secundum diuersitates rituum, & linguarum, diuina illis officia celebrent, & Ecclesiastica Sacramenta, instruendo eos pariter verbo & exemplo.

135. Eundem plane ad modum Pius 2. de Cyrillo quos

quodam Morauorum Episcopo scribit. Ferunt Cy^{ri}llum cum Romæ ageret, Romano Pontifici supplicasse, Sclauorum lingua eius gentis hominibus, quam baptisauerat, rem diuinam faciens, uti posset. De qua re, cum in sacro senatu disceptaretur, essentque non pauci contradictores, auditam vocem tanquam de cælo in hæc verba missam. Omnis Spiritus laudet Dominum, & omnis lingua confiteatur ei. Indeque datum Cyrillo indultum.

Aneas Sylvius, postea pius 2. l. b. 1. Behemicae gist. cap. 13.

136. Oraculum hoc quomodocunque ad senatum delatum, è Sacra scriptura depromptum est. Psal. 115. Isa. 45. Rom. 14. quo Spiritus sanctus vult omnes Ecclesias sua lingua in sacrorum celebratione uti.

137. Pœna est & maledictio audire linguam quam non intelligis, quod Apostolus ex Isaia mutuatus est.

Isa. 28.
1. Cor. 14.

138. Sic & mussitatio in Missa, & ignota lingua, ubi nec audiunt, nec intelligunt spectatores si maxime clara voce verba dicerentur, maledictio est censenda. Cum omnia in usum Ecclesiæ facienda.

139. Et perinde est sacrificulus Ecclesiæ in Actione ista: ac si plane mutus esset. Hunc porro Pontificem ipsi doctores consecrare, vel conficere corpus Christi negant.

140. Non igitur ferenda in libera Ecclesia Romanorum Pontificum tyrannis, qua usum vernaculæ linguæ in Sacramentorum administratione prohibent & tollunt.

141. Sicut multis in locis lectio Sacræ Scripturæ vernacula lingua prohibetur, imo ne quidem orationem Dominicam ea lingua dicere conceditur. ut quid orent, ignorent.

C 3 142. Hæc

142. Hæc Antiochi Epiphaniſis, & Diocletiani crudelitatem ſacros codices vndiq; conquirentium, & exurentium longe ſuperant.
143. Quod porro dicunt Pontificij, Miſſam ſuam à Chriſto inſtitutam, in priori hac de re Diſputatione habita, nihil tale in verbis Cœnæ haberi, planum fecimus.
144. Eadem ratione de Apoſtoliſ reſpondemus, quomodo illi Eccleſiis tradiderint Cœnam, ex ipſorum ſcriptis manifeſtum eſt.
145. Nec quicquam etiam apud ſcriptores Eccleſiaſticos extat, quod Apoſtoli addiderint, præterquam quod Petrum, dicta oratione Dominica, Cœnam Domini celebrare ſcribitur à poſterioribus.
146. Sed nullius mentio fit Sacrificij propiciatorij pro peccatis viuorum, & mortuorum.
147. Quod de Iacobo fratre Domini, & Baſilio nungantur Pontificij, eos Miſſæ celebrationem præcepiſſe, ex temporum ratione refutatur, cum non fuerint ſynchroni, ſed trecenti inter illos anni interceſſerint.
148. Eodem modo friuolũ eſt, quod de Apoſtolorum diſcipulis & Patribus garrunt, Miſſas eos celebrare eas, quæ nunc in vſu ſunt.
149. Eſi enim vocabulis Sacrificij, imolationis, oblationis, alij etiam Miſſæ poſtea, & conſimilibus vſantur: minime tamen ſenſerunt Cœnam Domini Sacrificium eſſe verè propiciatorium pro peccatis viuorũ & mortuorum ſicut preced. Diſput. probatis patrum teſtimonijs demonſtratum eſt.
150. Cæterum quod obijciunt omnibus temporib. in Eccleſia fuiſſe & ſacerdotiũ & ſacrificiũ, ideoq; iam etiam eſſe debere, quod eadẽ ſit ratio omniũ temporũ,
151. Nõ negamus vera hæc eſſe, ſi recte & dextre accipiantur, nẽpe ſacerdotiũ de Ministerio publico verbi
Dei

Dei, et sacramentorum administrata iuxta Christi institutionem.

152. Nec sacrificia Ecclesiae vlllo desunt tempore, primum Christi vnicum & verum propiciatorium, cuius effectus omnibus durat temporibus. Deinde eucharistica Novi testamenti omnis generis.

153. Et quod de sacrificiis externis dicitur, quod apud omnes gentes fuerint semper vsitata ex rationis instructu & dictamine.

154. Respondemus, ea à Patriarchis, & vera Ecclesia cui Deus ea patefecit atq; populo Dei, à quo ortæ sunt gentes, & propagatæ carnaliter, accepisse. Sed à missa doctrina de vsu & fine sacrificiorum, ritus tantum externos sacrificiorum retinuisse gentes.

155. Et tamen gentiles quoque saniores ab eis abhorruisse, & reprehendisse. Cum sis ipse nocens, moritur cur victima pro te? Tacemus Lucianum qui ridet Iouem, quod nidoribus cadauerinis delectetur.

156. Quod vero dicunt Natura nobis inesse, dictante ratione, vt sacrificiis Deum placemus, sicut omnium temporum, & populorum exempla testentur.

157. Antea responsum & sciendum est, non omnia que ratio humana dicat, præsertim in causis Religionis, bona, & verbo Dei esse consentanea. Affectus enim carnis mors est, & inimicitia aduersus Deum. Et animalis homo non intelligit ea qui sunt Spiritus Dei. 1. Cor. 2.

158. Deinde, etsi hæc noticia diuinitus homini in creatione insita, adhuc reliqua sit, Esse Deum, Deum esse colendum: tamen quomodo sit colendus ignorat Rom. 1.

159. Porro ex scriptura quod adducunt Melchisedech, quo suum Idololatricum Missæ sacrificium stabiliant, qui Panem & vinum obtulerit, Quia fuerit sacerdos Dei altissimi, & in hoc typus Christi. Ideoque iam sub speciebus panis & vini. Gen. 14.

sub speciebus panis, & vini offerenda esse in Cœna corpus, & sanguinem Christi in Missa.

160. Multis vicijis laborat hoc argumentum. Melchisedech enim non fuit typus Christi oblatione panis, & vini: Hæc enim non Deo obtulisse scribitur, sed exercitui Abrahæ defatigato & famelico à pugna redempti PROTULIT, vt in Hebræo habetur. Nec ideo in oblatione panis & vini typus Christi fuit, quia hoc non fecit.

161. Nec ideo sacerdos scribitur, quod panem, & vinum obtulerit, sed ea ratione qua benedixit Abrahæ. vocula ENIM, non habetur in Hebræo, Sic enim, legitur. Et ipse (erat) sacerdos altissimi, & benedixit Abrahæ.

Psal. 119. Heb 7. 1

162. Sed ideo typus Christi fuisse scribitur, quia sacerdotem Christum AETERNUM adumbravit, nec initium dierum, nec vitæ finem habens, cum eius generatio in scriptura non enumeretur.

163. Sic nec iuge sacrificium apud Danielelem, quod abrogauit Antiochus Missam Pontificiam præfigurauit. Sed Christi sacrificij vnici propiciatorij, cuius effectus perpetuo durat, typus fuit.

164. Agni enim illi qui iugiter vesper i & mane offeriebantur domino, & iuge dicebatur hoc sacrificium id est perpetuum, quod nunquam erat intermittendū, Christū præfigurabant, qui dicitur Agnus Dei qui tollit peccatum mundi, semel oblatus, sed cuius victimæ virtus & effectus est perpetuus.

Ioh. 1.

165. Hoc verum & iuge sacrificium Antichristus, cuius typus Antiochus fuit, & est iam Romanus Pōtiffex, quantum in se est, abolet, eneruaus illud primū Missis

sis suis Idolatris, ἀπολάτρου. Deinde prohibens, abrogans, & à medio tollens tyrānide & persecutione saevissima instar Antiochi, prædicationem Euangelij de vnico illo vero, & iugi Christi sacrificio, vbi cunq; potest.

166. Obijciunt & pro stabiliendo Idolatrico Missæ Malachi. 1. Sacrificio locum Malachiae de oblatione munda in omni loco Domino offerenda.

167. Sed Propheta seipsum interpretatur, inquiēs: Quia magnum est nomen meum in gentibus: quod de Euangelij prædicatione eiusq; diuulgatione per totum terrarum orbem sit intelligendus, per quod nomen Dei sanctificatur.

168. Hæc Euāgelij diuulgatio, oblatio est illa munda, quæ sacrificatur, & offertur Domino in omni loco, hoc Col. 1. est, in vniuerso mundo fructificat, & crescit, teste Paulo.

169. Hanc ob causam, & simili sermonis genere idem Apostolus locum Malachiae interpretatur, cum se Rom. 15. vocat λειτουργόν sacrificulum Christi, ἱεροργεῖντα sacrificantem Euangelium Dei, vt fiat oblatio gentium (quas suo ministerio, & Euangelij prædicatione passim sparsa Deo adducebat) accepta, & sanctificata in Spiritu sancto. Quid manifestius? Quid magis conueniens?

170. Fucum hîc faciunt Papistæ imperitis, dum Patres Malachiae locum de Missæ Sacrificio interpretatos esse asserunt.

171. Tertullianus enim, qui inter primos est, Sacrificium mundum interpretatur de glorię relatione, benedictione, laude & hymnis.

172. Hieronymus super Malachiam hoc loco de Oratione intelligit.

D Irenæus

173. Irenæus & Augustinus ad Cœnam Domini quidem referunt, sed non ad oblationem corporis & sanguinis Christi in Missa priuata, quemadmodum Pontificij.

174. Sed quid opus est alijs testibus, aut interpretibus? Cum Isaias Propheta, ex quo hæc verba Malachias mutuatus est, manifestis verbis, sicut supra ex 15. cap. Rom. interpretati sumus de Euangelij diuulgatione, per quam gentes ad Christi agnitionem sint vocandæ, referat.

175. Ita enim habent verba Prophetæ. Mittam ex eis, qui saluati fuerint ad gentes in Mare, &c. annunciant gloriam meam in gentibus, & adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus Mincha (quo vocabulo Malachias quoque dicto loco utitur) Oblationem Speis & opffer / Domino in equis, & quadrigis ad montem sanctum meum Hierusalem, Oblationem in vase mundo (quod Malachias quoque iisdem verbis repetit, oblatio munda, utrobique iisdem etiam vocabulis positis) in domum Domini. Et assumam ex eis sacerdotes & Leuitas, dicit Dominus.

176. Quod si iam omnes Patres de Missæ sacrificio hunc locum interpretarentur, contra Prophetam hunc, & Apostolum Domini (quod tamen non faciunt) cuius interpretationi sit standum, quiuis facile intelligit.

177. De reliquis argumentis, quibus Dagonem suum Missam Pontificij stabilire conantur, quæ partim ex verbis institutionis Cœnæ perperam intellectis, & male detortis, partim verò ex patribus excerpunt contra illorum mentem, cum appellant Cœnam Domini oblationem, immolationem, sacrificium incruentum, quod

quod offeratur &c. quomodo hæc accipienda sint, quantumq; patribus deferendum, precedente Disputatione satis est declaratum.

178. Postremo, multa quidem per se, suaq; natura, bona sunt in Missæ actione, qualia sunt Kyrie eleyson, Canticum Angelorum, Lectiones Epistolarum, & Evangeliorum, Symbolum, Sanctus, Agnus Dei, &c.

179. Sed hæc malorum admixtione, quæ sunt in Canone, vitiantur, de quibus hætenus magna ex parte est dictum, de reliquis in sequentibus, Deo iuvante, plura addituri.

180. Bona enim quæ sunt, mala non reddunt bona: sed contra potius, mala corrumpunt bona, sicut sancta non sanctificant prophana: sed contra, hæc illa polluunt.

181. Quemadmodum si ferculo opiparo, vel vino generoso venenum admisceatur, illa hoc non in suam naturam conuertunt: sed hoc illa inficit omnia, vitiat, & corrumpit.

182. Ideoq; Missa Pontificia, horrenda est, & abominanda Cœnæ Dominicæ à Christo institutæ profanatio, plurimos non modo errores, sed multiplicem etiam Idolomaniam, eamq; turpissimam continens. Blasphemia est atrocissima in sanguinem, meritum & unicum Christi summi nostri Pontificis Sacrificium vere expiatorium. Idololum est, cum quo fornicati sunt Reges & principes mundi, & in veneficijs eius erraverunt gentes. Sed ab omnibus pijs fugienda, abominanda, detestanda, & in infernum damnanda.

183. Quod si nullam aliam haberemus causam Papatum deferendi, hæc sola nos satis vrgeret fortiter, dicente Apostolo: Fugite ab idolorum cultu.

D 2 184. Hac

1. Cor. 10.

Apo. 14.

184. Hæc quidem fuit temporibus tenebrarum irato Deo. Iam verò orta luce doctrinæ cœlestis, singulari eiusdem clementia cecidit Babylon magna, & facta est habitatio dæmoniorum, & custodia omnis spiritus immundi.

185. Nemo itaq; merces eius putidas emat amplius: Sed exite de illa popule mi (dicit Dominus) & ne participes sitis delictorum eius, & de plagis eius ne accipiatis. Quoniam peruenerunt peccata eius ad cœlum, & recordatus est Dominus iniquitatum eius. Reddite ei, sicut & ipsa reddidit vobis, & duplicate duplicia secundum opera eius.

FINIS.

ERRATA.

In Propositione 21, post vocabulum celebrata, adde, durauit.

In fine Propositionis 98, adde: ex hoc OMNES.

In Propositione 159, repetuntur hæc verba, sub speciebus & vini, quæ sunt delenda.

Similiter & in sequenti Propos. 160, vocula, ideo, deleatur.

B.I.G.

Farbkarte #13

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

A PONTI
DISPUTATA
ALTERA.

spiritu adiuuante.

VIDERE

CLARISSIMO
EERBRANDO, SACRO-
Professore in inclyta Academia
ceptore suo omni obseruantia co-
AR VOGTIVS *Ulmen-*
sexta, in Aula noua, pro
s propositiones exer-
respondere co-
titur.

N G Æ,
LXXIII.

1772